

Universitat
de les Illes Balears

TREBALL DE FI DE GRAU

TREBALLAR ELS CONTES A LES AULES D'EDUCACIÓ INFANTIL A PARTIR DE L'ART

Francisca Oliver Vidal

Grau d'Educació Infantil

Facultat d'educació

Any acadèmic: 2021-22

TREBALLAR ELS CONTES A LES AULES D'EDUCACIÓ INFANTIL A PARTIR DE L'ART

Francisca Oliver Vidal

Treball de Fi de Grau

Facultat d'educació

Universitat de les Illes Balears

Any acadèmic 2021-22

Paraules clau del treball:

contes, art, creativitat, vivenciar...

Tutora: Magdalena Jaume Adrover

Resum

Català

Al llarg d'aquest document es presenta una investigació sobre el treball dels contes a les aules d'educació infantil a partir de l'art. Els contes són un recurs essencial durant aquesta etapa i poden ser utilitzats de maneres molt diverses. Es desplegarà un mètode de combinació entre els contes i l'art en diversos àmbits, ja sigui de manera sonora, experimental, amb la realització d'ambients o instal·lacions, per tal que els infants puguin gaudir de totes les possibilitats i beneficis que els contes ens proporcionen, potenciant, a través de l'experiència artística: l'escolta, la narració, l'experimentació, la vivenciació... fent que els infants siguin els protagonistes d'aquesta experiència.

Anglès

Throughout this document, an investigation is presented into the work of stories in the classrooms of child education from art. Tales are an essential resource during this stage and can be used in very different ways. A method of combining tales and art will be deployed in various fields, either soundly, experimentally, with the realization of environments or installations, so that children can enjoy all the possibilities and benefits that the stories provide, enhancing, through artistic experience, listening, narration, experimentation, vivenciation... making children the protagonists of this experience.

Paraules clau/ Key words

Català

Contes, art, creativitat, vivenciar.

Anglès

Stories, art, creativity, vivency.

Índex

1. Introducció	5
2. Justificació	6
3. Objectius	7
4. Metodologia utilitzada per desenvolupar el treball	8
5. Estructura i desenvolupament dels continguts	8
5.1. Fonamentació teòrica	8
5.1.1. Concepte d'art i educació artística	9
5.1.2. Importància de l'art en la infància	10
5.1.3. Les instal·lacions artístiques a infantil	10
5.1.4. La creativitat	11
5.1.5. L'art en la societat	12
5.1.6. Els contes a les aules d'educació infantil	13
5.1.7. Contes i art combinats	15
5.2. Propostes del mètode de treball de l'art a partir dels contes	16
6. Conclusions	63
7. Referències bibliogràfiques	64
8. Annexos	66

1. Introducció

El treball de fi de grau que s'exposa a continuació es centra en fomentar els contes a les aules d'educació infantil a partir de l'art aportant diferents tipus de propostes.

Per abordar el tema, es du a terme una recerca teòrica sobre l'art a l'educació infantil i els beneficis que pot proporcionar durant aquesta etapa, així com la importància dels contes com a material pedagògic. A partir de la recerca es desenvolupa una proposta d'intervenció a l'aula on es fusiona de manera pràctica aquestes dues branques per crear un mètode de treball que permeti que els infants puguin vivenciar els contes a través de pràctiques artístiques, generant inquietuds envers l'art i la literatura.

Amb aquest tipus de propostes s'intentarà fomentar el desenvolupament de la creativitat del grup d'infants proporcionant gran varietat de materials i intentant que es vegi la relació entre la proposta i el conte prèviament contat. Hem de tenir en compte que per dur a terme un aprenentatge significatiu és necessari que aquestes propostes despertin el seu interès i, per tant, siguin motivadores per als infants. Aquest fet és imprescindible per provocar la creativitat de l'infant, així com és important variar el procés d'ensenyament-aprenentatge, innovar i posar al seu abast materials d'interès amb els quals puguin experimentar, crear ells mateixos i vivenciar.

La proposta d'intervenció, es durà a terme al CEIP Badies, situat a les urbanitzacions del municipi de Lluçmajor. Aquestes propostes aniran destinades a infants de segon cicle d'infantil, més concretament a uns 19 infants de 4 anys. Posteriorment, faré una breu justificació juntament amb la fonamentació teòrica relacionada amb la importància de l'art, els contes i els beneficis d'aquests a l'etapa d'educació infantil, incloent autors que treballin amb ambdós mètodes per posteriorment unir-los formant un mètode nou.

2. Justificació

Els contes són uns recursos que em semblen de molta utilitat en la pràctica docent, proporcionen molts beneficis als infants en diversos àmbits, pel que fa a iniciar-los a la lectoescriptura i bons hàbits de lectura, per fomentar el llenguatge, la imaginació i creativitat, el pensament divergent, el control de les emocions... A més a més, els contes poden tractar infinitat de temes i conflictes típics de l'etapa infantil que els pots ajudar a cercar les seves pròpies estratègies per gestionar-los. D'altra banda, penso que l'art pot ser una manera molt satisfactòria de plasmar tots aquests coneixements adquirits gràcies als contes, les emocions que ens creen, a vivenciar les històries que ens relaten, a posar-nos en lloc d'alguns dels personatges... Des del meu punt de vista, aquestes dues modalitats unides poden derivar a un nou mètode de treball dels contes a l'educació infantil i poden proporcionar beneficis múltiples tant a infants com a docents.

Aquesta idea se'm va acudir gràcies a haver fet feina a una escoleseta 0-3 en la qual donaven una gran importància als contes, recursos que empràvem de manera quotidiana d'una manera molt característica, especial i vivencial per als infants, de manera que aquest contacontes em va inspirar per a combinar-ho amb l'art.

Aquests dos mètodes penso que em representen pel fet que des que era una nina m'agrada molt tot el relacionat amb l'art i els contes, observar cada detall de les seves il·lustracions com si fossin quadres. Sempre m'ha encantat imaginar-me dins un conte i m'hauria fascinat viure experiències relacionades amb aquests i penso que el mètode que presentaré a continuació ho aconseguirà.

3. Objectius

Durant l'elaboració i posada en pràctica d'aquest Treball de Fi de Grau es pretenen aconseguir els objectius exposats a continuació:

- Vivenciar els contes a partir de propostes artístiques i lúdiques.
- Incitar l'interès dels infants cap a la lectura captant la seva atenció a partir de propostes visuals i innovadores.
- Dissenyar propostes d'intervenció basades en fomentar la creativitat a les aules de 4 anys d'Educació Infantil.
- Fomentar l'aprenentatge de manera lúdica i constructiva alhora.
- Crear un mètode de combinació entre l'art i els contes.

4. Metodologia utilitzada per desenvolupar el treball

Per a dur a terme aquest Treball de Fi de Grau he fet una recerca exhaustiva sobre l'art i els contes a l'educació infantil. He fet la recerca d'aquests dos conceptes per separat tenint en compte diversos aspectes rellevants de cada àrea. Vaig decidir fer la recerca bibliogràfica per separat i després fer el punt final d'aquest apartat (5.1.5) *Art i contes combinats*, on explico el mètode que vull implementar, vivenciar els contes a partir de produccions plàstiques.

Després he fet una recerca de contes i artistes que m'inspiressin a fer activitats relacionades amb art perquè els infants els poguessin vivenciar, tenint en compte que vull emprar tècniques i activitats diferents per així mostrar el gran ventall de propostes que es poden fer. Per tant, no totes les propostes tenen perquè tenir característiques semblants i fases exactament iguals. Cal dir que cada conte inspira una cosa diferent a cada persona, cada mestra i cada infant, per aquest motiu vull destacar la diversitat que aquest mètode proporciona, del qual ens podem enriquir els uns dels altres, aprendre i millorar. Seguidament, he intentat fusionar les idees que em transmetien els contes amb alguns artistes investigats.

Després he fet l'explicació de cada proposta seguint una estructura i aportant imatges que documenten la dinàmica de l'inici fins al fi, incloent l'avaluació a partir d'una conversa que fa de cloenda a cada proposta, així com una avaluació mitjançant una taula elaborada per jo (Annex 1), la qual té en compte principalment els objectius de les propostes, l'organització i la seva estructuració. D'aquesta manera quedarà reflectit com ha anat cada una de les converses i quines millores introduir a aquestes per al futur.

Per acabar, faré una conclusió sobre com ha estat implementar aquest mètode, si és efectiu, si ha tingut èxit en els infants, si ha estat instructiu i educatiu alhora que lúdic i dinàmic, etc.

5. Estructura i desenvolupament dels continguts

A aquest apartat exposaré els referents teòrics en els quals m'he fonamentat per dur a terme aquest Treball de Fi de Grau i les respectives propostes que explicaré posteriorment, incloent els objectius, materials, agrupacions, explicació de les fases de la proposta acompanyada d'imatges i una avaluació després de la posada en pràctica. El que pretenc és proporcionar activitats molt diferents que facin entendre que hi ha un ampli ventall de possibilitats pel treball dels contes a partir de l'art.

5.1. Fonamentació teòrica

Per a abordar el tema des del principi d'una forma clara, és convenient fer referència als dos conceptes clau següents "art" i "contes". Però aquests conceptes són realment amplis i proporcionen un gran ventall de possibilitats, creences, gusts... A continuació, exposaré una sèrie d'aspectes relacionats amb aquests conceptes organitzats en punts que considero

rellevants. Els primers aniran relacionats amb “art”, seguidament amb els “contes” i per acabar, el punt *Art i contes combinats* (5.1.5.), on s’exposarà el funcionament del mètode que fusiona aquestes dues àrees.

5.1.1. Concepte d’art i educació artística

En primer lloc, parlem de l’art segons les referències d’alguns autors. Whenham, (2011, p.19), assenyala:

Todo intento de comprender el arte y de ayudar a que los niños y las niñas aprendan realizando obras de arte por sí mismos se ve sensiblemente facilitado cuando nos damos cuenta desde el principio de que no existen definiciones elegantes ni bonitas que nos indiquen con exactitud qué es el arte.

Definit segons la RAE, l’art és una manifestació que fan els humans, en la qual s’interpreta tant el real, com l’imaginat, mitjançant recursos plàstics, lingüístics o sonors. Per què l’art és tan important per als éssers humans?

El arte juega un papel importante para el ser humano ya que es un medio de registrar y expresar la manera de concebir el mundo que tiene una determinada sociedad, pero también es uno de los pocos medios de que dispone el individuo en particular para diferenciarse de los otros, significarse e identificarse. Las personas son seres individuales y sociales al mismo tiempo y el arte las representa en todos sus aspectos (Alcaide, 2003, p.21).

Tal com ens diu Carmen Alcaide (2003), l’art fa que l’infant experimenti en els diferents camps d’acció: verbal, plàstic-visual, musical, corporal... posant l’accent en què l’art infantil és sobretot un medi natural d’expressió on la representació gràfica realitzada per ells ha de ser considerada com el seu propi pensament.

Segons el Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s’estableix el currículum de l’educació infantil a les Illes Balears, més concretament en l’àrea de llenguatges: comunicació i representació al bloc 3, llenguatge artístic, ens diu:

“Actitud de curiositat, iniciativa i interès per l’experimentació i l’expressió artística per comunicar fets, sentiments i emocions, vivències i fantasies a través del dibuix i

de produccions plàstiques senzilles realitzades amb distints materials i tècniques, descobrint algunes obres plàstiques i musicals presents en l'entorn i alguns elements que configuren el llenguatge plàstic: forma, color, volum, textura..." (p. 30)

Per tant, tal com trobem reflectit al currículum es poden treballar infinitat de conceptes, objectius, continguts, sentiments i emocions, entre altres, i amb un ampli ventall d'opcions.

5.1.2. Importància de l'art en la infància

Com sabem els adults perceben el món d'una manera diferent als infants. A mesura que creixem, les nostres idees tornen més racionals i menys imaginatives i quan aquest fet es trasllada a l'art, l'adult imagina museus, artistes diferents, obres d'art...mentre que per als infants "el arte es, primordialmente un medio de expresión" (Lowenfeld i Brittain, 1972, p.7), ja que a partir d'aquest transmeten sentiments, pensaments, fantasies, deixant fluir la imaginació i creativitat sense barreres, sense estereotips, i amb una inocència innata.

A més a més, com ens afirma Eulàlia Bosch (2009), els infants no es diferencien tant dels adults, ja que encara que l'atenció prestada és menor, són realment capaços d'aprofundir davant una obra tant o més que un adult.

Un altre aspecte que reforça el treball a partir de l'art és el que ens comenten els autors Loewenfeld i Lambert (1992), els quals afirmen que la producció artística d'un infant pot construir l'oportunitat que se li brinda a aquest nin per al seu desenvolupament emocional, desenvolupament intel·lectual, desenvolupament físic, desenvolupament perceptiu, desenvolupament social, desenvolupament estètic i desenvolupament creador. Doncs, el que podem veure és que no només es poden treballar infinitat d'aspectes, sinó que també afavoreix el desenvolupament integral i benestar dels infants, pel fet que és una activitat inclusiva en la qual es pot transmetre ser un mateix sense que hi hagi mai error, ja que no només hi ha una manera de fer, sinó infinites.

A més a més, és indispensable assenyalar que el més important no és el resultat, sinó el procés. Els infants, a mesura que van creant, tenen la necessitat de mostrar la seva producció, el resultat, per aquest motiu com a docents hem de reforçar aquestes grans capacitats artístiques per continuar potenciant el seu desenvolupament artístic.

5.1.3. Les instal·lacions artístiques a infantil

Una altra manera d'apropar l'art a l'educació és a partir de les instal·lacions. Aquestes són una manera de convidar als infants a fer, experimentar i vivenciar l'entorn o bombolla on es troben immersos, la instal·lació.

El arte invita a hacer, a experimentar y a transformar nuestro entorno, haciendo que nos sintamos parte de él, y a ser conscientes de las relaciones que establecemos con el mismo. En esta relación con el entorno, también nos descubrimos a nosotros mismos: nuestras capacidades de crear e inventar, de solucionar problemas, de conocer e identificar nuestras emociones y la de los demás, etc. Desarrollamos la capacidad de observar y disfrutar de lo que se está viendo, de centrar la atención en donde antes no se había hecho, de valorar (Moya, s.f).

Autors com Lapolla et al. (2017, p. 20) afirmen que “la introducción de la instalación como experiencia estética en el contexto escolar, potencia en el niño el desarrollo de la creatividad, la capacidad lúdica, la imaginación, el trabajo colaborativo” i ens permet treballar les diferents àrees del coneixement de manera global i integradora, proporcionant la oportunitat als infants d’observar l’entorn amb mirades i perspectives diverses.

Abad i Ruiz de Velasco posen definició a les instal·lacions com a “espacios concebidos a partir del encuentro entre una propuesta estética del arte contemporáneo y una fundamentación pedagógica” (2014, p. 11). Aquests espais es duen a terme mitjançant una transformació de l’aula que ha de permetre a l’infant entrar dins aquella bombolla, dins aquell joc a través de diferents mètodes d’interpretació, perspectives i vivenciació de l’espai. Tal com ens diuen Rubio, L. i Riaño, M.E. (2019, p. 56), “las instalaciones son espacios en los que se provoca todo un diálogo entre arte y pedagogía que posibilita y favorece el juego presimbólico y simbólico en un contexto racional, lúdico y educativo.” Aquest és un aspecte fonamental que fa que l’infant s’identifiqui amb l’espai, prengui decisions sobre aquest, el lloc, els objectes, a què jugar i què ser.

Des del meu punt de vista, i tal com afirma Lapolla et al. (2017): “Cabe añadir al respecto que este tipo de experiencias deben abordarse no como actividades complementarias, sino como escenarios de aprendizaje en los cuales podemos articular contenidos de las diferentes áreas curriculares” (p. 3).

5.1.4. La creativitat

Anteriorment, hem parlat de “l’art” i per al·lusions surt el terme de la “creativitat”. Què és la creativitat? Doncs, per resoldre aquesta qüestió, és important prendre consciència de que és un concepte realment ampli que es pot aplicar a diversos àmbits. Trobar una única definició per a aquesta paraula i tot el que implica és molt complicat, el que sí que podem dir és que el terme “creativitat” va interrelacionat amb l’originalitat i innovació.

Segons Rollano (2004, p.1) “La creatividad no es una cualidad de la que sólo estén dotados los artistas y personas de su misma vocación, sino que debe considerarse como una actitud que puede poseer y realizar cualquier tipo de ser humano”.

Com es pot veure a la conferència de Ken Robinson *¿Las escuelas matan la creatividad?* (2006), les dades exposades reflecteixen que als 5 anys el 90% dels infants són creatius, en

canvi, als 7 anys només el 10%. Per què succeeix això? Tal vegada la rutina que es segueix? La manera de fer les activitats diàries? Falta de motivació?

Per a Torrance, entrevistat per Dunn (2000, p.2): "la personalidad y la motivación son factores que llegan a ser muy importantes en la vida de las personas; algunas pierden el interés y se detienen ante un reto creativo por falta de coraje y persistencia". Sternberg i Lubart (1997, p. 258) consideren que per a ser realment creatiu, és necessari estar motivat, ja sigui que existeixin metes extrínseques, com el poder, els diners o la fama; o intrínseques com a la millora personal o l'expressió d'un mateix.

En definitiva, podem dir que la creativitat és la capacitat que sorgeix de manera espontània per a crear alguna cosa nova sense cap tipus de barrera estereotipada, ni manera generalitzada de pensar, si no que fomentant la creativitat fem que es desenvolupi el pensament divergent dels infants. Per aquest motiu, hem de deixar que facin, pensin, creïn, interpretin, resolguin per ells mateixos, sense que un adult els dirigeixi cap a un pensament determinat.

Per despertar la creativitat en els infants, és important fer que es plantegin diferents maneres d'afrontar un mateix objectiu (pensament divergent), deixant que expressin les seves pròpies emocions, interessos i motivacions. Per aconseguir això, com a docents, és necessari cercar maneres diferents de treballar i no fer sempre el mateix, és a dir, innovar contínuament, sortir del que considerem comú com pot ser un llibret de plàstica tradicional, mirar més enllà i tenir en compte els interessos dels infants.

5.1.5. L'art en la societat

Al llarg del temps, l'art ha sofert diversos canvis a causa de la influència que hi té la societat. Tal com ens diu Arnheim (1993, p. 78):

“El arte se ha degradado al menos desde el Renacimiento. La contundente frase de Arnheim podría ser precisada, porque no es el arte el que se ha degradado, el arte conserva su valor, es la sociedad industrial y posindustrial la que ha degradado al arte. Las causas de este proceso degradatorio son de diversa índole: económicas, históricas, sociales. Lo cierto es que el arte en nuestra sociedad y en las representaciones que los sujetos se hacen de ella, sí sufre un gran desprestigio. El arte no constituye un objeto valorado y legitimado socialmente”.

De fet, Palacios, (2006, p. 3) afirma que les famílies duen als infants a música amb gran entusiasme quan són petits, però quan aquest creix i transmet aquesta vocació com a intenció professional, les famílies es demanen “de què viurà?”. Aquests testimonis demostren quina imatge té el col·lectiu de la societat de l'art. Per què de cop l'art ja no és vàlid?

Hi ha científics que s'oposen a la teoria que mostra la importància de les primeres experiències i resalten la importància de la capacitat plàstica cerebral al llarg de tota la vida, així com donar la oportunitat a l'ésser humà de desenvolupar aptituds a través de la interacció amb l'entorn. A aquest fet li dóna suport J. Bruer, el qual afirma que: “El aprendizaje de las aptitudes y capacidades transmitidas culturalmente —lectura, aritmética, ajedrez, música— no se limita a unos periodos críticos y se lleva a cabo mediante los mecanismos de la plasticidad cerebral dependiente de la experiencia, que actúan durante toda la vida” (Bruer, 2000, p. 216).

5.1.6. Els contes a les aules d'educació infantil

L'autora Julia Iglesias (2005) a *Los cuentos motores como herramienta pedagógica para la Educación Infantil y Primaria* ens parla del concepte dels contes com a motors en l'educació. Un conte motor podem definir-lo com un conte jugat, un conte vivenciat de manera col·lectiva, amb unes característiques i uns objectius propis (Conde, 2001, p. 4). Aquest mateix autor exposa les característiques següents:

- ❖ El conte motor és una baula prèvia al conte escrit, i pot anar paral·lel al conte narrat.
- ❖ El conte motor ajuda a l'infant a transmetre i expressar. En primer lloc, cognitivament i seguidament motriument.
- ❖ L'infant és el protagonista.
- ❖ El conte motor és una font motivadora que desperta en els infants l'interès per descobrir històries i personatges, i els ajuda a introduir-se en els contes, en els llibres, en el teatre, l'art, etc.

Aquesta mateixa essència de conte motor, és la que vull transmetre en aquest treball de fi de grau en el qual els infants són els protagonistes del seu propi aprenentatge a través del conte i de l'art, una combinació que potencia la imaginació i creativitat dels infants. A més a més, a partir de les propostes que s'exposaran, els infants podran expressar i transmetre el que considerin, ser qui vulguin ser, crear històries, moments, situacions excepcionals, etc.

A continuació, alguns dels objectius principals que exposa Conde (2001, p. 5) dels contes motors:

- ❖ L'infant com a protagonista de l'aprenentatge, fomentant el desenvolupament cognitiu, afectiu, social i motor.
- ❖ Desenvolupar les capacitats físiques bàsiques indirectament.
- ❖ Potenciar la capacitat creativa dels infants, fent que pugui representar el que vol verbalitzar i comunicar.

- ❖ Globalitzar l'ensenyament-aprenentatge de les àrees musicals, plàstiques, dramatització i llengua, entre altres, partint del conte com a centre d'interès.
- ❖ Descobrir altres maneres de crear, aprendre i transmetre.

A més a més, vull parlar de l'autor Gianni Rodari, que treballa apropant els contes als infants. Al llarg de tot el llibre *Gramàtica de la fantasia* (2020) ens exposa diferents tècniques que emprava amb els infants per a crear històries. A continuació, algunes de les tècniques:

- ❖ Binomi fantàstic: a partir de dues paraules a l'atzar formar una història.
- ❖ La paraula “hola”: com a paraula rosa, paraula bonica. A partir d'aquesta els infants poden expressar paraules lletges com a mètode d'alliberació.
- ❖ Les preguntes sorpresa: fer preguntes a manera de sorpresa que els infants han de contestar de manera espontània i automàtica. A partir de les respostes es poden formar la base per diferents texts.
- ❖ Què passaria si...?: formant hipòtesis es desenvolupa una història.
- ❖ El prefixe arbitrari: aquesta tècnica s'engloba dins el binomi fantàstic. A partir de posar un prefixe a una paraula és pot formar una història. Un exemple que ens posa Rodari és: Un minigratacels guardat en un minicaixò on viuen molts minimilloranis...
- ❖ Error creatiu: a partir d'un lapsus es pot crear una història. Exemple: “Rrosa” amb dues “r” tal vegada és una flor més gran que una altra.
- ❖ Vells jocs: un és retallar els títols de diaris i mesclar les paraules d'aquests per formar notícies i esdeveniments, dibuixos creuats on cada infant fa una part del dibuix, etc.
- ❖ Caputxeta vermella amb helicòpter: suggerir als infants cinc paraules amb les quals crear una història.
- ❖ Confonent històries: mescla històries de contes populars.

Tal com hem pogut llegir, Gianni Rodari fomenta la imaginació i creativitat dels infants a partir de les històries creades per ells mateixos amb diverses tècniques. Rodari ens mostra un gran ventall d'aquestes i la diversitat que ens pot proporcionar un conte dins una aula.

Un altre autor que ens pot inspirar a l'hora de treballar amb contes és Bruno Munari, el qual com a part del seu treball com a artista-dissenyador, sempre va proporcionar especial atenció al món dels infants. El que va dissenyar van ser llibres, llibres-objecte i jocs que fan pensar. Es va interessar principalment i personalment per les activitats de galeria d'art i editorial de Corraini durant més de vint anys, on actualment hi ha diversos dels seus llibres al seu catàleg. Tal com diu Bruno Munari (s.f), “Jugar es algo serio, los niños de hoy son los adultos de

mañana. Ayudémosles a crecer libres de estereotipos; ayudémosles a desarrollar todos los sentidos; ayudémosles a ser más sensibles. Un niño creativo es un niño feliz.”

Per acabar aquest apartat, podem concloure que els contes, els llibres, els jocs que fan pensar, els jocs que fan participar activament poden ser una eina fonamental en una aula d'educació infantil i poden ser un recurs amb els quals els infants aprenguin de manera vivencial i, per tant, més significativa.

5.1.7. Contes i art combinats

Als apartats anteriors hem pogut veure reflectit diversos aspectes importants a considerar tant de l'art com dels contes. El mètode que proposo, és una fusió d'aquestes dues àrees. Aquest ens pot proporcionar moments d'aprenentatge molt rics, ja que es poden fer un ampli ventall de propostes en les quals es treballin els contes a partir de l'art.

Penso que és una manera d'atracar als infants a la iniciació a la lectura i a l'art, dos àmbits realment indispensables en aquesta etapa tan primerenca. A més a més, es desenvolupa d'una manera lúdica, dinàmica i a l'hora instructiva mitjançant propostes vivencials i experimentals, fomentant la vivenciació dels contes.

Perquè aquestes propostes siguin efectives han de seguir una sèrie de passes, sent flexible i sabent adaptant-nos al que ens inspira el conte a nosaltres com a docents, i sempre tenint present els interessos i curiositats dels infants.

En primer lloc, sempre és necessari una visualització del conte acompanyada d'una conversa sigui posterior o anterior, depèn del conte. D'aquesta manera el podran conèixer i es podran posar en situació del personatge, del que els agrada, del que no, del que pensen, que els transmet, etc. Tal vegada, a vegades pot ser necessari una nova visualització del conte en dies o moments diferents, però amb més participació activa dels infants, els quals poden ajudar a contar-lo.

Seguidament, es fan converses, en les quals els infants aporten el que els ha transmès el conte, les seves idees, suggeriments, sentiments... Després els presentem una proposta artística on puguin vivenciar el conte exposat amb anterioritat i obtenir aprenentatges. Aquest fet es pot fer amb diversitat de propostes, a cada mestra amb un mateix conte se li pot ocórrer una proposta diferent, és vàlid, el que sí que és important és que pensem en si els infants hi veuran la relació entre el conte i l'activitat quan hagin acabat la proposta.

Quan els infants ja hagin fet l'activitat, farem una cloenda en assemblea per avaluar com ha anat aquesta, que els ha agradat més i menys, que els ha cridat l'atenció, que més els hauria agradat tenir i mitjançant aquest diàleg i el joc realitzat anteriorment, podrem veure si han vist la relació entre el conte i la proposta, la qual cosa és la nostra intenció.

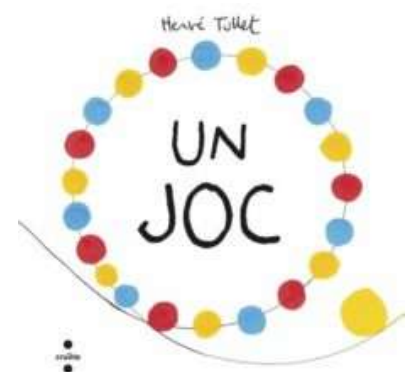
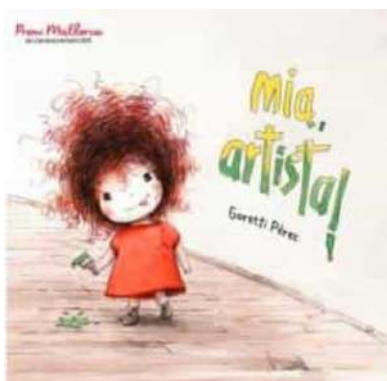
D'aquesta manera, i amb aquestes parts (introducció amb el conte, activitat i cloenda) podem assegurar que els infants a partir dels seus coneixements previs i amb l'experiència completa

de la proposta podran adquirir coneixements i aprenentatges significatius, potenciant les seves virtuts, inquietuds, sentiments i emocions, afavorint el benestar dels infants, i amb propostes completament inclusives dins l'aula.

5.2. Propostes del mètode de treball de l'art a partir dels contes

A continuació, exposo un conjunt de propostes molt diverses i que deixen veure un ampli ventall de possibilitats d'activitats presentades a partir dels següents contes. El que vull mostrar és que treballar els contes a partir de l'art és un mètode lúdic, dinàmic i a l'hora instructiu i educatiu. Els contes que empraré són els següents:

Les activitats que exposo a continuació són dutes a terme al centre CEIP Badies, on actualment estic realitzant el pràcticum II i, per tant, els contes i propostes s'adapten en els seus calendaris i programacions. Les següents propostes les duré a terme amb les dues aules de 4 anys, en diferents dies, per tal de veure més reaccions dels infants, més respostes i observar els resultats.

La primavera

En aquest cas, la meua intenció és introduir la primavera a partir del conte *Las estaciones* de Iela Mari, conte molt especial que reflecteix les estacions de l'any i tot el que passa durant aquesta època ambientalment. A més a més, introduint el factor manipulatiu i vivencial de la primavera per tal que puguin adquirir els coneixements de manera espontània i més significativa.

❖ Referents artístics:

Els artistes que m'han inspirat per a fer el muntatge de la instal·lació que duré a terme són Gerda Steiner i Jörg Lenzlinger amb la seva obra “Les pierres et le printemps”:

Les pierres et le printemps (Steiner. G y Lenzlinger. J, 2015)

Gerda Steiner i Jörg Lenzlinger són una parella d'artistes que treballen conjuntament des del 1997. Cultiven plantes artificials i vegetals cristal·lins, cobreixen parets amb produccions fresques, i amb molt de color.

Aquesta obra em recorda a un bosc en primavera per la quantitat de colors, els seus elements i la disposició de l'espai. Amb aquesta proposta que present a continuació vull apropar les estacions i més concretament la natura i la primavera als infants.

❖ Objectius:

- Parlar de les estacions dins l'aula i les característiques particulars de cada una.
- Introduir la primavera dins l'aula i vivenciar-la.
- Vivenciar el conte a partir d'una proposta visual, atractiva i lúdica.
- Fomentar l'aprenentatge de manera lúdica i instructiva alhora.
- Introduir propostes digitals.
- Combinar l'art i els contes per aconseguir un aprenentatge.
- Introduir instal·lacions artístiques en educació.

❖ Materials:

- Conte *Les estacions* de Iela Mari de forma digital:
https://drive.google.com/file/d/1oqkbVdvp_vK8Ve0WD9FdknnLab0FJrac/view?usp=sharing
- Instal·lació sobre la primavera:
  - Fulles verdes de diversos tipus de plantes.
  - Flors de diversos tipus.
  - Tubs de cartó.
  - Troncs de figuera.

- Corda color fusta.
- Branques (per fer les cortines de flors i fulles).
- Altaveu i sons de la primavera:

https://www.elconfidencial.com/medioambiente/naturaleza/2022-03-19/audio-sabados-de-campo-pajaros-primavera_3394004/

❖ Agrupacions: grup sencer (18 infants).

❖ Temporalització:

- Fase 1: 15 minuts aproximadament.
- Fase 2: 20 minuts aproximadament.
- Fase 3: 1h i 20 minuts aproximadament.

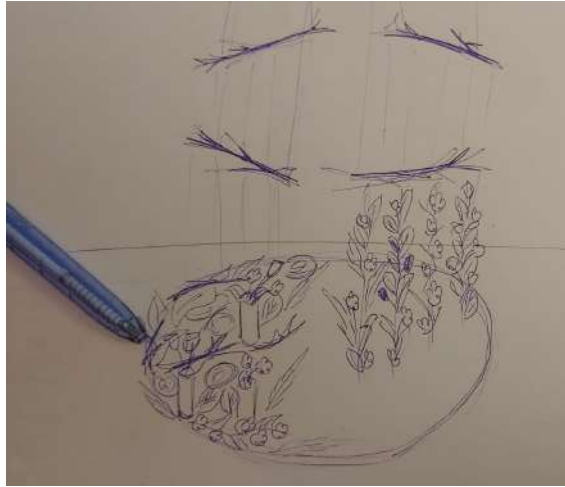
❖ Programació de l'activitat. Fases de la proposta:

→ Fase 1: seguint la metodologia del centre i com a introducció vull fer un diàleg/assemblea parlant de la primavera i que saben d'ella, mirant també un calendari perquè els infants es puguin ubicar referent a quants dies fa que ha començat la primavera. A més a més, a mesura que fan aportacions, la meua intenció és apuntar a la pissarra de l'aula el que diuen per donar importància i vegin que ho tenim tots en compte, a part d'introduir una mica de lectoescriptura.

→ Fase 2: després de parlar sobre les estacions i més concretament de la primavera, proposaré veure un vídeo sobre el conte. Aquest vídeo l'he elaborat escanejant el conte i fent el muntatge amb diverses aplicacions, en el qual aprofitant que és un conte sense lletra, he afegit sons de la natura propis de cada estació, així com filtres de pluja, neu i trons per fer-lo més dinàmic. La intenció d'aquest conte és que els infants centrin la seva atenció en els diferents sons i canvis que sorgeixen en les diferents estacions de l'any.

Després de visualitzar el vídeo, els infants podran compartir amb la resta de companys i amb mi el que els ha cridat l'atenció.

→ Fase 3: instal·lació de la primavera. Consisteix a fer una "estora" redona de flors i fulles de diversos tipus, combinada amb tubs de cartó i tronquets de figuera. A més a més, afegiré quatre cortines voltant el cercle amb flors i fulles fermades amb cordes, les quals van penjades de branques de pi. Tot seguit, adjunto la imatge de l'esbós de la instal·lació:

Elaboració pròpia. Esbós instal·lació de primavera. Oliver (2022)

Cal dir que aquesta instal·lació la presentaré a manera de sorpresa i intentant crear un clima relaxat, tranquil i on es puguin escoltar els sons de la natura amb un altaveu i la producció sonora següent:

https://www.elconfidencial.com/medioambiente/naturaleza/2022-03-19/audio-sabados-de-ca-mpo-pajaros-primavera_3394004/

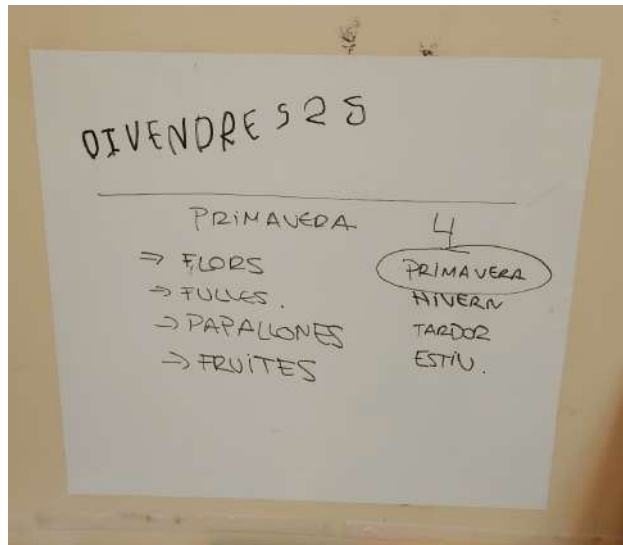
En la instal·lació farem una conversa inicial de què els sembla el que veuen i escolten. D'aquesta manera podré observar si relacionen el conte amb la conversa d'abans. Seguidament, els proposaré representar la instal·lació a partir d'un dibuix durant uns 10 minuts com a pintura, i després toca experimentar, tocar, manipular i viure la primavera amb la instal·lació.

Finalment, farem una conversa final per avaluar com ha anat i que em diguin què els ha agradat més o que no els ha agradat. D'aquesta manera, ho podré tenir en compte per a futures intervencions.

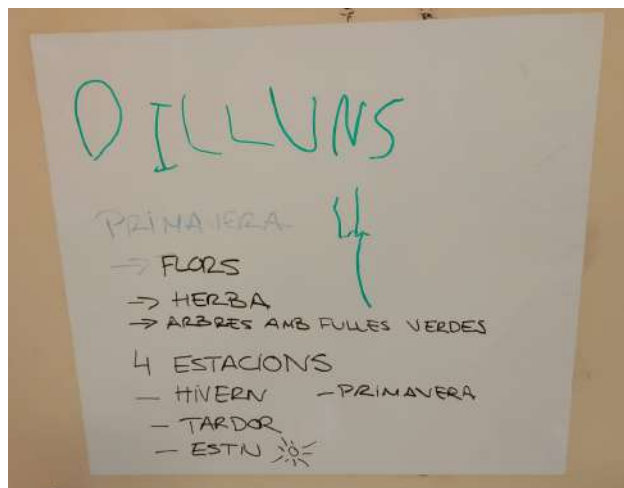
❖ Resultat de la proposta:

→ Fase 1: Durant aquesta conversa inicial van sorgir intervencions interessants per part dels infants com per exemple: hi surten flors i fulles, la majoria de fulles són verdes, l'herba creix més aviat, hi ha més sol, surten les papallones i els ocells, i creixen les fruites. També van dir que és una de les quatre estacions que hi ha i els vaig demanar si sabien com es deien les altres. A alguns els va costar una mica recordar els noms, però entre tots es van ajudar i també vam aprofitar per parlar del que era propi de les altres estacions.

A mesura que feien aportacions sobre les estacions vaig apuntar a la pissarra el que compartien per donar importància al que ens deien i que quedés reflectit a alguna part, centrant-nos més concretament en la primavera. A continuació, dues imatges de la pissarra:

Coneixements previs sobre les estacions. Aula 4 anys A. CEIP Badies.

Coneixements previs sobre les estacions. Aula 4 anys B. CEIP Badies

→ Fase 2: durant aquesta fase els infants han fet la visualització del vídeo i després hem fet una conversa. Durant aquesta han sorgit aspectes que els han cridat l'atenció i amb els quals vaig poder observar que havien entès el pas del temps que ens mostra el vídeo i que depenent del temps que fa passen coses diferents.

Uns infants deien que els havia cridat l'atenció els trons i la pluja de l'hivern, altres l'esquirol que s'amagava quan feia fred i que a la primavera quan surt el sol, sortia de terra. Altres es fixaren com queien les fulles a la tardor i de quin color eren, marrons. Seguidament, vam veure el vídeo de nou i vam anar aturant per parlar més concretament de cada part important i anaven sorgint reflexions, paraules i afirmacions ben interessants, com la paraula "hivernar" o descobrir que els fruits secs surten a la tardor, etc.

Visualització del conte *Las estaciones* de Iela Mari. CEIP Badies.

→ Fase 3: durant aquesta tercera fase els presento la instal·lació en forma de sorpresa –sense dir que és per observar– i a partir d’una conversa curta els demano què els sembla a ells. De seguida ho relacionen i ens parlen de la primavera. Jo els demano que perquè saben que és la primavera i em diuen que hi ha moltes flors, fulles verdes, tronquets, branques i sons d’animalets com els ocells, relacionant-ho amb el conte d’abans. Tot seguit, els proposo representar la instal·lació donant-li importància com si haguessin de pintar una obra d’art i així ho fan amb molt entusiasme. Seguidament, toca experimentar, jugar i viure la primavera.

Per acabar la proposta, vam fer una conversa final perquè em diguessin què els havia agradat més de tot el que havien fet durant el dia (conversa, vídeo, instal·lació) i tot el que aquestes englobaven. Hi havia infants que deien un dels tipus de flors, altres tirar-se al munt de fulles, altres les cortines, altres escoltar els ocellots perquè pareixia que estàvem al bosc amb ells... A continuació, veurem una seqüència d’imatges que mostren el que ha passat durant el procés:

❖ **Avaluació de la proposta:**

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Conte <i>Les estacions</i> de Iela Mari i instal·lació de primavera.	Sí (3*)	Normal (2*)	Poc (1*)	No (0*)
Ítems referent als infants:				
Els infants han experimentat amb els materials proporcionats.	X			
A l'hora de la presentació de l'activitat els infants mostren curiositat, ganes i sorpresa.	X			
Els infants han fet creacions o han presentat comportaments curiosos i creatius.	X			
Els infants s'han iniciat o han adquirit noves habilitats o coneixements.	X			
Els infants han vist la relació entre el conte i la proposta.	X			
S'han observat expressions facials i corporals de satisfacció i de passar gust de la proposta.	X			
Els infants han fet nous descobriments.	X			

Ha estat una proposta que generalment els ha cridat l'atenció i han participat activament (converses, conte, proposta...).	X			
Ítems referents a la proposta i l'organització:				
Els objectius de la proposta concreta s'han assolit.	X			
S'ha aconseguit mantenir l'atenció dels infants.	X (2a sessió)	X (1a sessió)		
S'introdueixen valors durant l'activitat com el respecte, la cooperació, compartir...	X			
Ha estat una proposta instructiva alhora que manipulativa i vivencial.	X			
La proposta ha estat adequada al nivell evolutiu dels infants.	X			
La temporalització ha estat adequada.	X			
Les agrupacions dels infants han estat adequades.	X			
El material ha estat adequat (quantitat, qualitat, diversitat...)	X (1a sessió)	X (2a sessió)		

Observacions de la proposta:

- Hi havia bastant material i, per tant, l'agrupació ha estat del grup complet i ha estat adequat. A la segona sessió tal vegada faltava mínim una bossa gran amb fulles i flors.
- Els infants semblaven gaudir molt de la proposta en conjunt (conte, conversa i instal·lació).
- S'ha aconseguit mantenir l'atenció dels infants: tal vegada la disposició dels infants a hora de mirar el conte digital per primera vegada no ha estat la més adequada. A més a més, hauria estat bé visualitzar el vídeo de nou per tal d'extreure més suc de la conversa sobre el conte. Aspectes corregit a la segona sessió amb l'altra aula de 4 anys.

(Sempre que a qualche punt de la graella es possin les opcions **normal**, **poc** i **no**, haurem de deixar reflectit a aquest apartat d'observacions el motiu, per tal de tenir en compte per a la millora de futures propostes)

Total de la puntuació: 47

* **Puntuació graella d'avaluació:**

Puntuació màxima: 48

Sí: 3   Normal: 2   Poc: 1   No: 0

Els colors

Amb aquesta proposta pretenc atracar als infants al món infinit que són els colors amb el conte *Mezclados. Una historia de colores* de Arree Chung i una proposta vinculada a aquest a través d'una instal·lació que juga amb els colors i la llum.

❖ Referents:

Tal com he reflectit a apartats anteriors, Gianni Rodari és un autor que treballa a partir dels contes i ha fet diversos mètodes per crear històries. La meva intenció és traslladar aquesta essència a l'art infantil. Per a aconseguir-ho utilitzaré elements com la taula de llum, la qual té el seu origen a Reggio Emilia amb Loris Malaguzzi. Tal com diu aquesta metodologia, la taula de llum en ser una superfície lluminosa manté als infants en concentració i convida a manipular i experimentar amb els elements posats al damunt. A més a més, empraré figures geomètriques Montessori per combinar amb aquest element lluminós.

Un artista que m'ha inspirat per a fer la cloenda d'aquesta activitat és Fernand Léger amb aquesta obra d'art, el qual entre altres obres dissenya els vitralls de la "Iglesia del Sagrado Corazón", de Audincourt (França). A la majoria de les seves obres i més concretament a aquesta predominen els colors primaris, aspecte que es treballa al conte triat.

Diseño de Fernand Léger. Detalle de la vidriera de cemento de Central University de Venezuela.

❖ Objectius:

- Vivenciar els contes a partir d'una proposta lúdica i instructiva alhora.
- Iniciar als infants en el coneixement dels colors primaris i secundaris.
- Experimentar amb els colors i les seves mescles.
- Treballar la diversitat.
- Fomentar la imaginació i la creativitat.
- Treballar la seva identitat grupal (obra d'art feta per equips).

❖ Materials:

- Conte *Mezclados Una historia de colores* de Arree Chung:
file:///C:/Users/sysadm/Downloads/MEZCLADOS%20-%20HISTORIA%20DE%20LOS%20COLORES.pdf
- Celofane de tres colors blau, vermell i groc.
- Cubs Montessori de taula de llum (colors primaris).
- Taules de llum.

❖ Agrupacions i temporalització:

- Fase 1 (grup sencer: 19 infants): 15 minuts aproximadament.
- Fase 2 (mig grup): 30 minuts cada grup, és a dir, una hora en total.
- Fase 3 (grup sencer: 19 infants): 15 minuts aproximadament.

❖ Programació de l'activitat. Fases de la proposta:

→ Fase 1: consisteix a contar el conte *Mezclados. Una historia de colores* de Arree Chung com a introducció al tema dels colors primaris i secundaris. El contaré amb elements visuals que l'acompanyin perquè sigui més interactiu, dinàmic i s'entengui millor. Després de contar el conte, els infants em podran exposar els seus pensaments respecte a aquest i que els ha cridat l'atenció.

→ Fase 2: instal·lació amb taules de llum on hi disposaré celofane retallat en diferents mides i formes, dels colors primaris. A més a més, inclouré les formes geomètriques Montessori, les quals són aposta per emprar amb taula de llum. Penjaré unes cortines fetes de tires de celofane dels mateixos colors i afegiré llanternes perquè puguin combinar i fer llums de diversos colors ells mateixos. D'aquesta manera el que vull aconseguir és que mitjançant la manipulació d'aquests elements, els infants mesclin colors i en trobin de secundaris o inclús terciaris.

Primer els presentaré la instal·lació i farem una breu conversa de què veuen i que els sembla, després podran experimentar i manipular els elements. Aquesta fase la realitzarà primer mig grup i després l'altre mig.

→ Fase 3: com a cloenda de la proposta anterior i en gran grup, cada infant podrà aferrar a una finestra on travessi el sol alguns trossos de celofane de manera que en gran grup i de manera conjunta és creí una obra d'art a la finestra, i no només a aquesta, si no a terra també es forma una obra d'art amb la qual els infants poden experimentar amb aquella llum i colors que apareixen, com si fos una cristallera d'Església.

❖ Resultat de la proposta:

→ Fase 1: el conte els va semblar molt curiós i em demanaven contar-lo de nou. A més a més, a la conversa de després del conte, els infants van comentar el que havien après, que els colors quan es mesclen en surten altres i amb el conte va semblar que els va quedar bastant clar com sortien els secundaris. Em deien “el verd surt del blau i groc”, un altre infant que

“del blau i vermell surt el lila” i “del vermell i groc surt el taronja”. Cal dir que també va sorgir el tema de la diversitat i un infant va dir “a jo m’ha agradat que tots siguin diferents i estiguin contents perquè si tots som diferents tots podem aprendre de tots”. Penso que va ser una petita conversa inicial molt completa.

→ Fase 2: primer els vaig presentar la instal·lació en la qual molts dels infants van reaccionar amb un "Ohh", i després, es van asseure. Vam fer una breu conversa sobre els colors i els vaig demanar a què volien jugar i amb quins materials. De seguida van dir que volien jugar a mesclar colors com al conte amb les llanternes i la taula de llum per tal de trobar més colors, per tant, es va assolir l'objectiu que volia aconseguir de què dels infants relacionessin la proposta amb el conte. Vam fer aquesta proposta amb mig grup, mentre els altres feien amb la tutora d'aula una altra activitat i després vam fer canvi. A continuació, algunes imatges de la proposta:

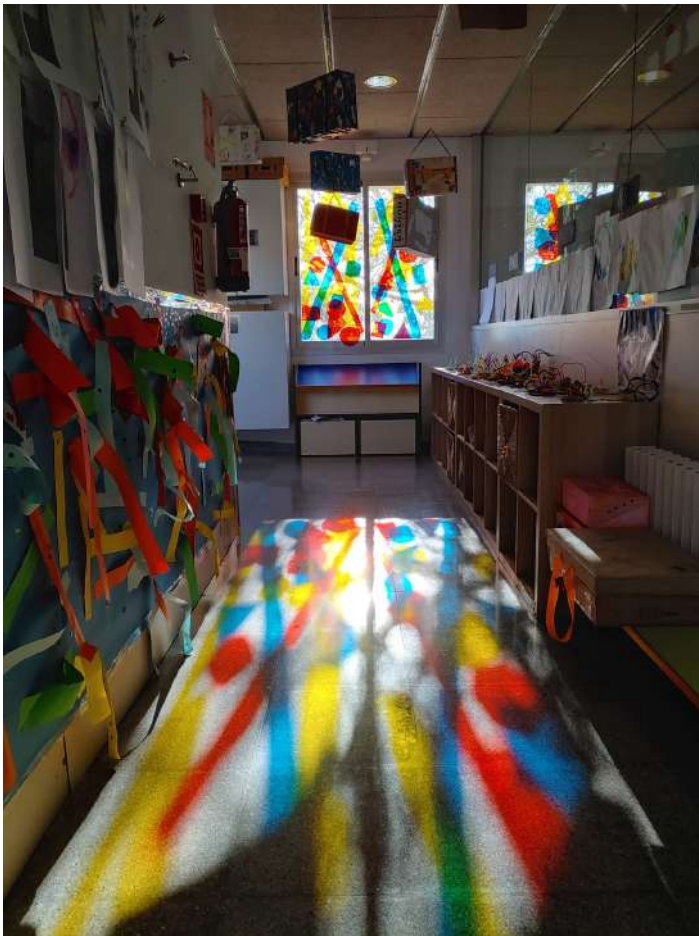

→ Fase 3: com a cloenda de la proposta i, en gran grup, cada infant va aferrar a una finestra on pega el sol alguns trossos de celofane, i de manera conjunta van crear una obra d'art a la finestra i a terra. D'aquesta manera jugaven amb els colors, els combinaven i deixaven reflectits i exposats els coneixements assolits prèviament sobre els colors. A més a més, a mesura que passa el dia el sol canvia de posició i "els colors es mouen" digué un infant. Cal dir que també vaig trobar als infants en diferents moments del dia experimentant amb aquells colors que forma la cristallera feta per ells i dient "mira, tinc el cos ple de colors", "aquesta forma verda sembla un coret", etc. Exposo algunes imatges d'aquesta fase:

❖ Avaluació de la proposta:

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Els colors. Conte "Mezclados. Una historia de colores"	Sí (3*)	Normal (2*)	Poc (1*)	No (0*)
Ítems referent als infants:				
Els infants han experimentat amb els materials proporcionats.	X			
A l'hora de la presentació de l'activitat els infants mostren curiositat, ganes i sorpresa.	X			
Els infants han fet creacions o han presentat comportaments curiosos i creatius.	X			
Els infants s'han iniciat o han adquirit noves habilitats o coneixements.	X			
Els infants han vist la relació entre el conte i la proposta.	X			
S'han observat expressions facials i corporals de satisfacció i de passar gust de la proposta.	X			
Els infants han fet nous descobriments.	X			
Ha estat una proposta que generalment els ha cridat l'atenció i han participat activament (converses, conte, proposta...).	X			
Ítems referents a la proposta i l'organització:				
Els objectius de la proposta concreta s'han assolit.	X			
S'ha aconseguit mantenir l'atenció dels infants.	X			
S'introdueixen valors durant l'activitat com el respecte, la cooperació, compartir...	X			
Ha estat una proposta instructiva alhora que manipulativa i vivencial.	X			
La proposta ha estat adequada al nivell evolutiu dels infants.	X			
La temporalització ha estat adequada.		X		
Les agrupacions dels infants han estat adequades.	X			

El material ha estat adequat (quantitat, qualitat, diversitat...)

X

Observacions de la proposta:

- Tal vegada respecte a la temporalització de la cloenda, es podria haver començat abans i així no se'ns hagués fet una mica tard per arribar al pati.

(Sempre que a qualque punt de la graella es possin les opcions **normal**, **poc** i **no**, haurem de deixar reflectit a aquest apartat d'observacions el motiu, per tal de tenir en compte per a la millora de futures propostes)

Total de la puntuació: 47

* **Puntuació graella d'avaluació:**

Puntuació màxima: 48

Sí: 3   Normal: 2   Poc: 1   No: 0

Som artistes!

Aquesta activitat permet als infants experimentar de manera lliure amb els colors primaris tal com fa na Mia al conte *Mia, artista!* quan no sap de quin color pintar la seva habitació i comença a fer mescles de colors mentre viatja per diferents obres d'art conegudes.

❖ Referents:

Per dur a terme aquesta proposta, sens dubte el primer que m'ha vingut al cap ha estat l'artista Joan Miró (1893-1983), pintor, escultor i ceramista espanyol considerat un dels majors representants del Surrealisme. Les seves obres es caracteritzen principalment pel Fauvisme, utilització excessiva de color, el cubisme i expressionisme. Si ens fixem bé a la majoria d'obres seves predominen els colors primaris.

Per fer honor a aquest autor, a Palma podem observar un edifici, actualment un hotel on a la fatxada podem observar un mural de José Luis Mesas inspirat en Joan Miró, aquest edifici em sembla meravellós i el qual pot inspirar a fer moltes obres d'art a murs.

Mural de José Luis Mesas inspirat en Joan Miró (2020). Hotel Artmadams, Palma.

A més a més, una altra obra de Miró que ens pot inspirar a fer art sobre els murs és aquest mural de ceràmica realitzat amb ajuda de les TIC el 1971 a Wilhelm-Hack, al museu de Ludwigshafen.

Mural cerámico (Miró, 1971)

❖ Objectius:

- Vivenciar els contes a partir de propostes artístiques i lúdiques.
- Incitar l'interès dels infants cap a la lectura captant la seva atenció a partir de propostes visuals i innovadores.
- Dissenyar propostes d'intervenció basada a fomentar la creativitat a les aules de 4 anys d'Educació Infantil.
- Fomentar la imaginació i creativitat.
- Adquirir coneixements a través de l'experimentació amb els colors.

❖ Materials:

- Paper continu.
- Tempera dels colors primaris (vermell, blau i groc).
- Cinta adhesiva.
- Recipients.
- Pinzells.

- Rodillos.
- Esponges.
- Raspalls.

❖ Agrupacions i temporalització:

- Fase 1 (grup sencer: 19 infants): 30 minuts aproximadament.
- Fase 2 (grup sencer: 19 infants): 30 minuts aproximadament.
- Fase 3 (grup sencer: 19 infants): 10-15 minuts aproximadament.

❖ Programació de l'activitat. Fases de la proposta:

→ Fase 1: consisteix a contar el conte *Mia, artista!*, de Goretti Pérez, una nina que es muda de casa i la mare li diu que pot pintar la seva habitació amb el color que vulgui proporcionant-li tres colors (vermell, blau i groc). Na Mia està embullada i comença a mesclar colors mentre viatja per diferents obres d'art conegudes. Mentre contem el conte i na Mia mescla, nosaltres fem un mapa conceptual que segueix el ritme i així els ajudi a visualitzar aquesta mescla. Seguidament, els demanem als infants que saben dels colors, i quines coses coneixen d'aquells colors.

→ Fase 2: proporcionem als infants el material exposat amb anterioritat i ho disposem de manera atractiva a la terrasseta del pati, d'aquesta manera podran pintar amb un clima agradable mentre senten els sons de l'exterior, els ocells, el vent suau, etc. Amb aquesta proposta el que es pretén és que els infants es sentin protagonistes d'aquest conte com na Mia, fent la mateixa acció que fa ella al conte.

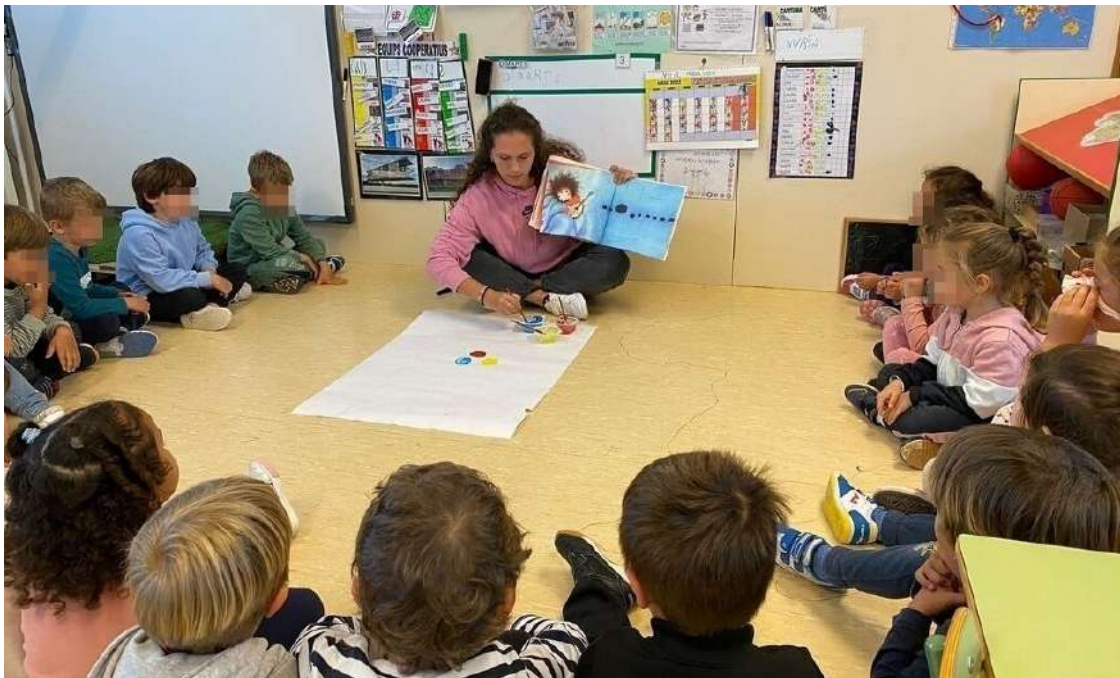
→ Fase 3: com a cloenda de la proposta anterior i en gran grup, ens asseurem en assemblea i els infants podran dir que han descobert durant l'activitat i si afegirien qualche altre idea al mapa conceptual realitzat després de contar el conte. Després, quan la seva obra d'art estigui llesta podran triar entre tots, la part que més els agrada per fer el seu propi quadre de l'aula.

❖ Resultat de la proposta:

→ Fase 1: contem el conte *Mia, artista!*, de Goretti Pérez mentre nosaltres fem un mapa conceptual que segueix el ritme del conte i els ajuda a visualitzar aquestes mescles que ens mostra na Mia, de les quals surten els colors primaris.

Els infants es van sorprendre quan na Mia ens mostra que de dos colors en surten altres diferents i es mostraren entusiasmats per comprovar si les mescles que faríem al mapa conceptual sortien igual a les del conte. El fet de mirar el conte a mesura que fèiem les mescles els va fer tenir la curiositat de després provar-ho ells mateixos. Posteriorment, els infants em van ajudar a completar aquest "mapa conceptual" sobre els colors i que coneixien d'aquests. A més a més, es mostraren entusiasmats per a participar. A continuació, imatges d'aquesta primera fase:

→ Fase 2: de seguida que els infants van veure el material a la terrasseta sabien que havien de fer com la nina del conte, pintar el mur. Vaig poder observar que el missatge va quedar molt clar amb el conte, ja que els infants el que feien era mesclar i cercar nous colors a partir dels proporcionats, els colors primaris, per tant, l'objectiu de relacionar el conte amb la següent proposta es va complir. A les imatges següents podem veure com els infants van fer aquestes mescles tan fabuloses i com empraren els diferents materials per experimentar i crear de manera lliure.

→ Fase 3: com a cloenda vam seure en assemblea i els infants van poder afegir que han descobert durant l'activitat i si afegirien qualque altre idea al "mapa conceptual". També els vaig explicar que quan la seva obra d'art estigués eixuta podrien triar la part que més els agradés per fer el seu propi quadre per penjar a l'aula. Cal dir que es mostraven emocionats per triar i haver fet ells sols un quadre com un dels que ens mostra na Mia al conte. A continuació, observem imatges d'aquesta fase:

❖ Avaluació de la proposta:

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Som artistes!	Sí (3*)	Normal (2*)	Poc (1*)	No (0*)
Ítems referent als infants:				
Els infants han experimentat amb els materials proporcionats.	X			
A l'hora de la presentació de l'activitat els infants mostren curiositat, ganes i sorpresa.	X			
Els infants han fet creacions o han presentat comportaments curiosos i creatius.	X			
Els infants s'han iniciat o han adquirit noves habilitats o coneixements.	X			
Els infants han vist la relació entre el conte i la proposta.	X			
S'han observat expressions facials i corporals de satisfacció i de passar gust de la proposta.	X			
Els infants han fet nous descobriments.	X			
Ha estat una proposta que generalment els ha cridat l'atenció i han participat activament (converses, conte, proposta...).	X			
Ítems referents a la proposta i l'organització:				
Els objectius de la proposta concreta s'han assolit.	X			
S'ha aconseguit mantenir l'atenció dels infants.	X			
S'introdueixen valors durant l'activitat com el respecte, la cooperació, compartir...	X			
Ha estat una proposta instructiva alhora que manipulativa i vivencial.	X			
La proposta ha estat adequada al nivell evolutiu dels infants.	X			
La temporalització ha estat adequada.	X			
Les agrupacions dels infants han estat adequades.	X			
El material ha estat adequat (quantitat, qualitat,	X			

diversitat...)

Observacions de la proposta:

- La majoria dels infants es mostren bocabadats amb el conte mentre fem el mapa conceptual fent les mescles perquè d'aquesta manera es comproven de manera vivencial els aprenentatges que ens mostra na Mia.
- S'introdueixen valors com el respecte, la cooperació i compartir quan realitzen el mural, ja que han de compartir el material i respectar l'espai de qualque infant que necessita el seu petit espai per pintar. També observem moments de col·laboració perquè entre diversos infants fan mescles per descobrir conjuntament.

(Sempre que a qualque punt de la graella es possin les opcions **normal**, **poc** i **no**, haurem de deixar reflectit a aquest apartat d'observacions el motiu, per tal de tenir en compte per a la millora de futures propostes)

Total de la puntuació: 48

* **Puntuació graella d'avaluació:**

Puntuació màxima: 48

Sí: 3   Normal: 2   Poc: 1   No: 0

Una capsa

Amb aquesta proposta vull aconseguir que els infants vivenciïn el conte *Una Caixa* de Rodrigo Mattioli, i així imaginin i creïn a partir d'una capsa real tal com fa la protagonista del conte.

❖ Referents:

Per a plantejar aquesta activitat he fet una recerca d'artistes que facin obres d'art a partir del cartó i he trobat dos noms que encaixen amb el que es planteja al conte. El primer que vull anomenar és Cris Gilmour, artista britànic que viu a Itàlia. Per dur a terme obres d'art amb cartó es basa en el discurs de què el cartó és un material simple, però carregat de significat i pretén transmetre la necessitat de reutilitzar el cartó. A continuació algunes de les seves obres:

Fiat (Gilmour, 2003)

Electric wheelchair (Gilmour, 2003)

Telegraph (Gilmour, 2003)

Un altre autor que també treballa amb el material del cartó és Monami Ohno, artista japonesa i que té una gran repercussió amb les seves escultures de cartó a les xarxes socials. Aquesta estudiant de modelatge 3D ha descobert en el cartó una gran font d'inspiració. Algunes de les seves obres són les següents:

Robot (Ohno, 2017)

Cotxe de carreres (Ohno, 2017)

He volgut traslladar aquesta essència de reutilitzar el cartó a les aules d'infantil de 4 anys des d'una part més plàstica per adaptar-ho al nivell. A més a més, observem que aquestes obres tenen una part amb la qual es pot fer joc simbòlic, aspecte que vull aconseguir que facin els infants.

❖ Objectius:

- Vivenciar els contes a partir de propostes artístiques i lúdiques.
- Incitar l'interès dels infants cap a la lectura captant la seva atenció a partir de propostes visuals i innovadores.

- Dissenyar propostes d'intervenció basada a fomentar la creativitat a les aules de 4 anys d'Educació Infantil.
- Fomentar la imaginació i creativitat.
- Iniciar als infants dins la reutilització de materials per donar una altra vida a aquest.

❖ Materials:

- Conte *Una caixa* de Rodrigo Mattioli.
- Una capsa de cartó gran per grup (4 o 5 infants).
- Un full DIN-A3 per equip.
- Retoladors de colors.
- Llençols per posar a terra.
- Material que triïn els infants que pensin que necessiten per fer la seva obra d'art (pinzells, tempera, paper de colors, tisores...).

❖ Agrupacions i temporalització:

- Fase 1 (grup sencer: 19 infants): 15 minuts aproximadament.
- Fase 2 (mig grup, 9 o 10 infants, dos equips): 45-50 minuts aproximadament. Quan aquests dos equips ja estiguin fent la seva obra d'art, comencem la dinàmica amb els altres dos.
- Fase 3 (grup sencer: 19 infants): 20 minuts aproximadament.

❖ Programació de l'activitat. Fases de la proposta:

- Fase 1: contar el conte *Una caixa* fent participis als infants en certs moments del contacontes.

→ Fase 2: explicar als infants que han de fer una producció per equips amb les capses de cartó com si fossin la nina del conte. Primer fer dos grups i després altres dos. Fer la dinàmica del full giratori per equips i que d'aquesta manera triïn que volen fer i com per tal de clarificar les seves idees. En equip trien que volen crear i després amb aquesta dinàmica una persona tria de quin color vol que sigui, altre quin altre material hi vol posar i altra quina forma més vol que tingui per exemple. Mentre jo sóc a un equip durant aquesta dinàmica la meva tutora pot estar a l'altre equip i els altres dos estan amb la seva tutora d'aula fent qualche proposta.

Quan els dos primers equips tinguin el seu esbós, els podem demanar quin material pensen que necessiten i mentre l'anem a cercar, ells es posen la bata. Quan aquest mig grup ja estigui fent la seva obra d'art, podrem començar a fer la dinàmica de full giratori amb els altres dos equips de la mateixa manera perquè hi hagi temps.

- Fase 3: els infants comencen a fer les seves produccions plàstiques. Quan acabin el mateix dia o l'endemà, com a cloenda podem assegurar tots i que cada grup exposi la seva obra d'art davant els altres companys (simplement que diguin el que han fet i com).

❖ Resultat de la proposta:

→ Fase 1: contem el conte *Una caixa* fent particips als infants en certs moments del contacontes per tal que sigui més dinàmic i interactuar amb ells.

→ Fase 2: després de contar el conte vaig explicar als infants que havien de fer una producció per equips amb una capsa de cartó tal com fa la nina al conte. Els infants semblaven entusiasmats, ja que deien "jo vull fer un coet, jo un cotxe, jo..." i els vaig explicar que s'havien de posar d'acord amb el seu equip perquè tots havien d'estar contents amb el que feien i els vaig dir que ho faríem per torns, primer dos equips i després faríem "canvi". Primer vaig cridar a dos equips per fer la dinàmica de full giratori, un grup amb mi i l'altre amb la meva tutora de pràctiques que és la +1, mentre els altres dos equips feien una tasca d'aula amb la tutora d'aula.

Els infants es van asseure a les tauletes i els vaig dir que s'havien de posar d'acord de què volien crear. Com a aquestes edats és una mica complicat a segons quin equip li va costar posar-se d'acord i altres van tenir ben clar de seguida que volien fer un coet o un cotxe i així ho feren. Quan van tenir clara la idea, amb full giratori un infant triava al color, un altre podia triar un altra qualitat o color si ho desitjava, un altre la forma, en definitiva, cada un afegia qualche aspecte de l'obra. Quan van tenir la idea plasmada al full, els vaig demanar que pensaven que necessitaven per fer el que havien creat, em deien el material i mentre anàvem a cercar-los, els infants es posaven la bata i mans a l'obra!

Quan aquests dos primers equips estaven creant, vam aprofitar per començar a fer la mateixa dinàmica amb els altres dos equips i així ho férem. Els dos equips primers van acabar abans i van recollir i van fer la tasca d'aula amb la tutora.

→ Fase 3: quan els infants van acabar les seves produccions, com a cloenda vam seure i cada equip va exposar el que va crear dient que era i com ho havien fet. Van sortir resultats molt vistosos. A continuació, imatges d'alguns dels resultats.

Al resultat final de l'aula de 4 anys A observem: un cotxe verd; un hotel per a pepos vermell i groc; un coet blau, groc i verd amb un foc fet de celofane i un altre coet blau, rosa i vermell amb unes ales per volar ben amunt.

A aquests resultats finals de l'aula de 4 anys B podem veure, un castell rosa per a ells que són princeses i prínceps; un vaixell blau amb finestres amunt i amb veles que són les tires que estan baixades ara; un avió rosa, negre i blanc en el qual hi ha unes finestres amb celofane taronja i finalment, un monstre marí verd amb un cap punxant.

Per acabar l'explicació d'aquesta activitat, he de dir que un dels objectius principals d'aquestes obres és que les puguin emprar per fer joc simbòlic, tal com fa la nina del conte i puc dir que setmanes més tard això s'ha complert, han emprat el castell per jugar amb pepes, l'avió per fer que pilotaven i volaven passatgers, el cotxe, entre altres.

❖ Avaluació de la proposta:

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Una caixa	Sí (3*)	Normal (2*)	Poc (1*)	No (0*)
Ítems referent als infants:				
Els infants han experimentat amb els materials proporcionats.	X			
A l'hora de la presentació de l'activitat els infants mostren curiositat, ganes i sorpresa.	X			
Els infants han fet creacions o han presentat comportaments curiosos i creatius.	X			
Els infants s'han iniciat o han adquirit noves habilitats o coneixements.		X		
Els infants han vist la relació entre el conte i la proposta.	X			
S'han observat expressions facials i corporals de satisfacció i de passar gust de la proposta.	X			
Els infants han fet nous descobriments.		X		
Ha estat una proposta que generalment els ha cridat l'atenció i han participat activament (converses, conte, proposta...).	X			
Ítems referents a la proposta i l'organització:				
Els objectius de la proposta concreta s'han assolit.	X			
S'ha aconseguit mantenir l'atenció dels infants.	X			
S'introdueixen valors durant l'activitat com el respecte, la cooperació, compartir...	X			

Ha estat una proposta instructiva alhora que manipulativa i vivencial.	X			
La proposta ha estat adequada al nivell evolutiu dels infants.	X			
La temporalització ha estat adequada.	X			
Les agrupacions dels infants han estat adequades.	X			
El material ha estat adequat (quantitat, qualitat, diversitat...)	X			

Observacions de la proposta:

Als aparats de fer nous descobriments, coneixements o habilitats he posat la puntuació de "normal" perquè no adquireixen nous coneixements com a tal, però sí que es fomenta la imaginació i creativitat i, per tant, es treballen aquestes habilitats i es presenta el material de cartó per donar una altra vida a aquest.

(Sempre que a qualche punt de la graella es pssin les opcions **normal**, **poc** i **no**, haurem de deixar reflectit a aquest apartat d'observacions el motiu, per tal de tenir en compte per a la millora de futures propostes)

Total de la puntuació: 46

* **Puntuació graella d'avaluació:**

Puntuació màxima: 48

Sí: 3   Normal: 2   Poc: 1   No: 0

Jugam a ser artistes!

Amb aquesta activitat el que pretenc és apropar als infants en el món de l'art abstracte a través del conte *Un joc* de Hervé Tullet, conte que fomenta la participació activa dels infants a hora de contar-lo.

❖ Referents:

El referent que he seguit per a dissenyar aquesta proposta és l'autor del conte que utilitzo Hervé Tullet. Ell parteix de la premissa de què l'art no és una finalitat sinó un mitjà. No hi ha quadres bonics o lleigs, Tullet confia en la intuïció dels infants i en fer-ho a través de dinàmiques grupals que fomentin la participació dels infants.

És realment conegut a França com "el príncep dels llibres de la primera infància". A més a més, Hervé Tullet insisteix en la importància d'una figura que dirigeix i a més a més, els contes com a joc i d'aquesta manera s'incita a la iniciació a la lectura de manera lúdica.

Podem observar totes aquestes característiques a l'activitat que presentaré a continuació, on es fomenta la participació dels infants de manera grupal, hi ha algú que dirigeix i a més a més, es confia en la intuïció dels infants a hora de fer les obres d'art. Totes seran diferents i totes ben boniques.

❖ Objectius:

- Vivenciar els contes a partir de propostes artístiques i lúdiques.
- Presentar un material tan ric com els contes de manera lúdica i participativa per als infants per així fomentar el seu interès.
- Dissenyar propostes d'intervenció basada a fomentar la creativitat a les aules de 4 anys d'Educació Infantil.
- Fomentar la imaginació i creativitat.

❖ Materials:

- Conte *Un joc*.
- Paper continu.
- Tempera de colors (blau, vermell, verd, negre, groc...)
- Marcs de foto o quadre d'uns 30x40cm aproximadament.
- Corda.

❖ Agrupacions i temporalització:

- Fase 1 (grup sencer: 19 infants): 15 minuts aproximadament.
- Fase 2 (mig grup, és a dir, 9 o 10 infants): 20 minuts aproximadament i després altres 20 min per l'altre mig grup.
- Fase 3 (grup sencer: 19 infants): 10 minuts aproximadament.

❖ Programació de l'activitat. Fases de la proposta:

- Fase 1: contar el conte fent participar als infants, ja que és un conte que incita a fer-ho. És com un joc que pàgina a pàgina hi ha qualche "sorpresa".
- Fase 2: juguem a ser artistes. Com és un conte on hi ha punts, colors i és com seguir les regles d'un joc, l'activitat que proposo és mentre jo conto el conte, els infants a paper continu i per equips cooperatius, poden anar fent el que es proposa al joc amb pintura de manera lliure. Així, quan acabem el conte ens quedarà una obra d'art ben original i abstracte.
- Fase 3: seguidament, deixem que s'eixuguin i podran firmar la seva obra posant el nom del seu equip cooperatiu o d'ells mateixos. A més a més, posteriorment escanejaré les obres i les imprimiré en DIN-A3 i es podrà penjar a l'aula damunt les respectives taules dels grups.

❖ Resultat de la proposta:

→ Fase 1: conto el conte *Un joc* fent d'exemple per a la posterior activitat que els infants han de dur a terme fent participar en els infants i gràcies a les indicacions del conte fem una obra d'art conjunta, la qual després pengem a l'aula.

→ Fase 2: proposo als infants jugar per equips a ser artistes i crear un quadre que després penjariem damunt cada una de les taules, als respectius equips. Mentre jo conto el conte, els infants a paper continu i per equips cooperatius, van fent lliurement el que els suggereix la plana del conte. A més a més, instintivament es reparteixen els diferents colors (blau, groc, vermell i negre) de manera que cada un és responsable de posar el seu color. He pogut veure com sorgeixen moments ben divertits a aquesta proposta, ja que de cop intervenen diversos colors o només un i es posen d'acord per fer la seva obra d'art, respectant els torns que ells mateixos han establert i amb conversacions ben interessants. A continuació, algunes imatges:

→ Fase 3: seguidament deixem que s'eixuguin les seves obres d'art i per equips firmen els seus quadres com a artistes que són. Com aquestes obres són massa grans per penjar al damunt de les taules, les escanejo amb una aplicació i les imprimeixo en DIN-A3, després davant ells les penjo perquè vegin com queden les seves obres.

❖ **Avaluació de la proposta:**

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: Juguem amb els colors!	Sí (3*)	Normal (2*)	Poc (1*)	No (0*)
Ítems referent als infants:				
Els infants han experimentat amb els materials proporcionats.	X			
A l'hora de la presentació de l'activitat els infants mostren curiositat, ganes i sorpresa.	X			
Els infants han fet creacions o han presentat comportaments curiosos i creatius.	X			
Els infants s'han iniciat o han adquirit noves habilitats o coneixements.	X			
Els infants han vist la relació entre el conte i la proposta.	X			
S'han observat expressions facials i corporals de satisfacció i de passar gust de la proposta.	X			
Els infants han fet nous descobriments.	X			
Ha estat una proposta que generalment els ha cridat l'atenció i han participat activament (converses, conte, proposta...).	X			
Ítems referents a la proposta i l'organització:				
Els objectius de la proposta concreta s'han assolit.	X			
S'ha aconseguit mantenir l'atenció dels infants.	X			
S'introdueixen valors durant l'activitat com el respecte, la cooperació, compartir...	X			
Ha estat una proposta instructiva alhora que manipulativa i vivencial.	X			
La proposta ha estat adequada al nivell evolutiu dels infants.	X			
La temporalització ha estat adequada.	X			
Les agrupacions dels infants han estat adequades.	X			

El material ha estat adequat (quantitat, qualitat, diversitat...)

X

Observacions de la proposta:

(Sempre que a qualche punt de la graella es possin les opcions **normal**, **poc** i **no**, haurem de deixar reflectit a aquest apartat d'observacions el motiu, per tal de tenir en compte per a la millora de futures propostes)

Total de la puntuació: 48

* Puntuació graella d'avaluació:

Puntuació màxima: 48

Sí: 3   Normal: 2   Poc: 1   No: 0

6. Conclusions

El propòsit d'aquest Treball de fi de grau era presentar un nou mètode d'aprenentatge basat en el treball dels contes a partir de l'art, contar-los, vivenciar-los, ser part d'aquests i reflectir-ho a través de produccions plàstiques.

Per deixar evidències del funcionament d'aquest mètode, he dut a la pràctica cinc propostes, les quals reflecteixen que aquest mètode sí que pot funcionar i es pot implementar a les aules d'educació infantil, ja que de cada una de les propostes he aportat el conte del qual parteixen, la programació, el resultat amb imatges del procés de la proposta i l'avaluació d'aquesta.

És una proposta que es pot adaptar a cada grup d'infants i a cada docent. A cada persona un conte li pot inspirar una proposta preciosa, innovadora i diferent en la qual puguin experimentar i vivenciar a través de l'art. L'art és una manera d'expressar tots els nostres sentiments, emocions, experiències i també pot ser una manera de remoure el que ens fan sentir els contes. A més a més, a través dels contes es poden treballar infinitat d'aspectes, els quals gràcies a l'art podem deixar reflectits.

Una altra idea que podem concloure és que aquest mètode és ampli com per poder plantejar activitats individuals, en petit grup o en gran grup, aspecte que fa que es puguin treballar sensacions més privades i individuals o fomentar aquest sentiment de pertinença d'un grup. També, es poden dissenyar activitats diverses en les quals es treballin diferents modalitats artístiques, així com cal dir que és un mètode que permet fer activitats aïllades sobre els contes, però també es poden fer diverses activitats d'un mateix conte a manera d'unitat didàctica.

D'altra banda, podem extreure que és una manera molt curiosa d'introduir als infants dins el món de la lectura de manera molt atractiva, lúdica i constructiva alhora, així com a l'art com a medi d'expressió, de passar una estona agradable, i d'esplaiar-se. He pogut observar com després de fer algunes propostes, els infants s'han apropat més a la biblioteca d'aula per tal d'extreure històries, conèixer els personatges, identificar-se amb algun d'ells i inclús després demanar per dibuixar o pintar el que els hi ha transmès el conte que prèviament havien mirat. Així com després de contar qualche conte sobre la mescla de colors, els infants per ells mateixos quan feien altres activitats amb la tutora han fet mescles de colors cercant-ne d'altres. Els contes són una eina meravellosa dels quals podem extreure infinitat de propostes per als infants d'aquesta etapa tan primerenca.

Totes aquestes accions exposades, reflecteixen l'essència d'aquest mètode i els beneficis que aquest aposta, ja que no només ajuda internament als infants, sinó que els apropa a la lectura i l'art de manera molt dinàmica. A més a més, és una manera de treballar la creativitat i la imaginació, i en conseqüència, el pensament divergent, essencial per al ple desenvolupament dels infants.

És un mètode que se'm va acudir quan feia feina a una escoleta 0-3 en la qual donen molta importància als contes i es troben molt presents en el dia a dia. Em va semblar que aquest tipus de contacontes combinats amb l'art, disciplina que tant m'agrada, podia ser una bona mescla per dur a terme situacions d'aprenentatge, però em faltava posar-ho en pràctica. Després d'haver-ho fet puc dir que estic satisfeta amb el resultat i he passat molt de gust de planificar cada una de les propostes amb les quals defensaré aquest treball de fi de grau i ben segur en el meu futur com a mestra d'infantil podré perfeccionar el treball dels contes a partir de l'art.

7. Referències bibliogràfiques

Alcaide, C. (2003). *Expresión plástica y visual para educadores: Educación infantil y primaria*. Madrid: ICCE

Atabal, F. (20 de marzo de 2020). Obras de arte con cartón: 3 artistas que usan el cartón en sus obras de arte. Cartonajes malagueños, S.L. <https://www.cartonajes-malaga.com/es/obras-arte-con-carton/>

Bosch, E. (2009). *Un lugar llamado escuela*. Barcelona: Graó.

Capilla i Castillo. (2015). El dominio regional de chaumont-sur-loire. Gerda Steiner y Jörg Lenzlinger. Les pierres et le printemps. <https://domaine-chaumont.fr/es/centro-de-arte-y-naturaleza/archivos/temporada-de-arte-2015/gerda-steiner-y-jorg-lenzlinger>

Chung, A. (2018). *Mezclados, una historia de colores*. Oceano. Travesía.

Corraini, M. (16 d'abril de 2022). Bruno Munari. Corraini Edizioni. <https://corraini.com/it/autori/bruno-munari.html>

Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears. Govern de les Illes Balears.

Dunn, J. (2000). Creativity: An Interview with Dr. E. Paul Torrance. *Psychology Online Journal* (psychjournal.com), 1(11) November: 1-4.

Fundación Salud Infantil (julio de 2021). Qué es la mesa de luz y cuál es su origen. <https://fundacionsaludinfantil.org/que-es-la-mesa-de-luz-y-cual-es-su-origen/>

García, A. (6 de noviembre de 2015). Hervé Tullet, un niño grande que enseña a crear. <https://www.elmundo.es/vida-sana/2015/11/06/563366a9268e3ee93e8b45d3.html>

Iglesia, J. (2008). Los cuentos motores como herramienta pedagógica para la educación infantil y primaria. *ICONO 14, Revista de comunicación y tecnologías emergentes*, 6(1), 1-15. <https://www.redalyc.org/pdf/5525/552556592006.pdf>

Léger, F. (2022). Pintores del siglo XX: Diseñadores de vitrales. Aulafacil. <https://www.aulafacil.com/cursos/arte/introduccion-historico-artistica-del-vitral/pintores-del-siglo-xx-disenadores-de-vitrales-116963>

Lowenfeld, V. y Brittain, W. L. (1972). Desarrollo de la capacidad creadora. Buenos Aires: Kapelusz.

Loewenfeld, V., y Lambert, W. (1992). Desarrollo de la capacidad creadora. Buenos Aires: Kapelusz.

Mari, I. (1973). Las estaciones. Libros para soñar. Kalandraka.

Mattioli, R. (2020). Una caixa. Pila ediciones.

Noticias de uso didáctico. (2013). Las TIC en el aula. El arte de Miró y las TIC. <http://www.noticiasusodidactico.com/lasticenelaula/2013/04/02/el-arte-de-miro-y-las-tic/>

Palacios, Lourdes (2006). El valor del arte en el proceso educativo. REencuentro. Análisis de Problemas Universitarios, (46),0.[fecha de Consulta 20 de Marzo de 2022]. ISSN: 0188-168X. Disponible en: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=34004607>

Pérez, G. (2021). Mia, artista! Premi Mallorca de literatura infantil 2021. DISSET edició.

Robinson, K. (2006). ¿ Las escuelas matan la creatividad? Conferencia.

Rodari, G. (2020). Gramàtica de la fantasía. Introducción al arte de inventar historias. Pontevedra: Kalandraka.

Rollano D. (2004). Educación plástica y artística en Educación Infantil. Desarrollo de la creatividad: Métodos y Estrategias. Vigo: IdeasPropias.

Rubio, L. y Riaño, M.E. (2019). Arte y Educación: Instalaciones en el aula de Infantil. RIDU Revista d'Innovació Docent Universitària. Disponible en: <https://repositorio.unican.es/xmlui/bitstream/handle/10902/16948/ArteEducaci%c3%b3nInstalaciones.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Sternberg, R. J. y Lubart, T. I. (1997). La creatividad en una cultura conformista. Barcelona: Ediciones Paidós.

Tullet, H. (2016). Un joc. Cruilla.

Wenham, M (2011). Entender el arte: Una guía para el profesorado. Barcelona: Graó.

8. Annexos

ANNEX 1. Avaluació de les activitats TFG.

Cal destacar que redactaré una sèrie d'ítems tenint en compte principalment si s'han aconseguit els objectius plantejats a l'inici del treball i també si les activitats han tingut èxit durant la seva posada en pràctica. Es podran avaluar totes les activitats amb la mateixa taula.

TÍTOL DE L'ACTIVITAT:	Sí (3*)	Normal (2*)	Poc (1*)	No (0*)
Ítems referent als infants:				
Els infants han experimentat amb els materials proporcionats.				
A l'hora de la presentació de l'activitat els infants mostren curiositat, ganes i sorpresa.				
Els infants han fet creacions o han presentat comportaments curiosos i creatius.				
Els infants s'han iniciat o han adquirit noves habilitats o coneixements.				
Els infants han vist la relació entre el conte i la proposta.				
S'han observat expressions facials i corporals de satisfacció i de passar gust de la proposta.				
Els infants han fet nous descobriments.				
Ha estat una proposta que generalment els ha cridat l'atenció i han participat activament (converses, conte, proposta...).				
Ítems referents a la proposta i l'organització:				
Els objectius de la proposta concreta s'han assolit.				
S'ha aconseguit mantenir l'atenció dels infants.				
S'introdueixen valors durant l'activitat com el respecte, la cooperació, compartir...				

Ha estat una proposta instructiva alhora que manipulativa i vivencial.				
La proposta ha estat adequada al nivell evolutiu dels infants.				
La temporalització ha estat adequada.				
Les agrupacions dels infants han estat adequades.				
El material ha estat adequat (quantitat, qualitat, diversitat...)				

Observacions de la proposta:

(Sempre que a qualche punt de la graella es possin les opcions **normal**, **poc** i **no**, haurem de deixar reflectit a aquest apartat d'observacions el motiu, per tal de tenir en compte per a la millora de futures propostes)

Total de la puntuació:

* **Puntuació graella d'avaluació:**

Puntuació màxima: 48

Sí: 3   Normal: 2   Poc: 1   No: 0